

súlyosan megsérült huszárt és bevitték a Rókus-kórházba.

Estefelé már csillapult a hangulat. Az utcákon katonaság cirkált. Öt órakor a térparancsnokság vette át a rendőrségtől a rendtartását. A forgalmasabb utcákon katonai kordonokat vontak. Egy osztrómállapotban levő orosz városhoz hasonlít Budapest képe. A szociálisták ügyesen védekeznek. Széjjel-ozslarúk és a kapuk mögül lövöldöznek.

A véres tüntetésnek délután óta újabb négy halottja és százhuszonnyolc súlyos sebesültje van. Naszády és Bónis rendőrkapitányok súlyosan megsebesültek.

Az a közhendőr, akire a Ház előtt délelőtti lőttek, belehalt a sérülésébe.

BUDAPESTRE UTAZTAK A SZEVEDI CSENDŐRÖK.

A szegedi csendőrkerületi parancsnokság csütörtökön délután távirati utasítást kapott, hogy a szegedi csendőrség készenlétben álljon a Budapestre utazásra. Az utasítás értelmében azonnal készenlétbe helyezték a szegedi csendőrlegénységet. Hetven élestöltény van minden csendőrnél. Délután kiktették a csendőröket a tüntetőkkel szemben való viselkedésre.

A késő esti órákban újabb távirati értesítést kapott a szegedi csendőrparancsnokság, hogy a legénység az éjjeli vonattal teljes készenlétben utazzék Budapestre. A parancs szerint ötven szegedi csendőr három tiszt vezetésével az éjjeli fővárosba utazott.

A VASUTI MUNKÁSOK IS SZTRÁJKOLNAK.

(Éjjel 11 óra.)

A vasuti munkások közül a gyári és forgalmi munkások kimondták a sztrájkot és csatlakoztak a munkásság mozgalmához. A vasuti munkások tömegbe verődve a Podmaniczky-utcába vonultak. Itt a katonaság szembe került a tömeggel és valóságos harc keletkezett a munkások és a katonák között.

A Podmaniczky-utcában nagymennyiségű szén volt felhatalmazva. A munkások nekiestek a szénrakásnak, hatalmas darabokat kaptak a kezükbe és azzal dobálták meg a katonákat. A katonák újra sortűzet adtak és egy munkás holtan bukkott le a földre.

A munkásokat később a rendőrség és a katonaság leszorította a Dalnok-utcába. Itt véres harc fejlődött ki a rendőrök és a munkások között. A szociálisták fegyverrel védekeztek, a rendőrök is használták a fegyverüket. Egy tizenhét éves leányt és egy tizenhat éves fiút a rendőrök agyonlőttek.

STATÁRIUM.

A szociáldemokrata párt vezetősége értekezletet tartott este, amelyen elhatározta, hogy hajlandó közvéltetni a békét. A határozatot tudatták az illetékes tényezőkkel, a honnan azonban este kilenc óráig választ nem kaptak.

Haj holnapig nem áll helyre a béke és a zavargások folytatódni fognak, akkor osztrómállapotot hirdetnek ki Budapesten. A fővárosban kihirdetik a statáriumot és életbe léptetik az összes kivételes intézkedéseket. A főváros királyi biztosa Erdély Sándor lesz, akit egyúttal a rögtönítélőbiróságelnökévé is kineveznek.

MEGSZÜNT A SZTRÁJK!

(Éjjel után.)

A sztrájk éjjelkor véget ért. Képviselői körökben beszéltek, hogy Lukács Tiszával és Andrássyval folytatott tanácskozást, a melyeknek eredménye az, hogy Lukács a választói reformot illetőleg nyilatkozatot tesz a képviselőház ülésén, amely nyilat-

kozattól reméli, hogy az a munkásságot megnyugtatja és helyreállítja a rendet. A béke a szociálista párt vezetőségének közvetítésével jött létre. A pártvezetőség az éj folyamán a következő proklamációt tette közzé:

A mai véres csütörtökön megmutatta a párt, hogy mire képes. A világ összes szociálista szövetségei előtt büszkén megállottuk a helyünket. A pártvezetőség felhívja a munkásságot, hogy mivel már mindenki megtette a kötelességét, minden munkás álljon reggel munkába.

Iparfelügyelő, — mint az ipar kerékkötője.

A közönség iránt való tisztelet, valamint az a szándék, hogy Szeged város közönsége a kenderfonógyárat, de az én személyemet illetőleg is, helyesen legyen informálva, arra késztet, hogy azon képtelen hírek dolgában, melyeket a lapok egy része — hogy a konkurrens Délmagyarország „barátján” egyet üssön, az iparfelügyelő egy följelentéséből kifolyólag — hozott, a következő tényállást hozzam az érdeklődők tudomására:

Tény az, hogy mint a hazai iparvállalatok legnagyobb része, mi is évek óta állandó munkás- vagyis csak munkásnőhiányban szenvedünk, mert a Szegeden rendelkezésre álló női munkások létszáma, a dohánygyár, az ujszegedi kendergyár, a mi gyárunk, a gyufagyár, fűrészgyár, seprűgyár stb. iparvállalatok által teljesen abszorbeálva van, úgy, hogy a mi gyárunk nagyobbitása alkalmával már 1908-ban 100,000 korona költséggel egy női munkás-otthon építettünk, ahol a munkásnők az idevonatkozó törvények és a higiénia minden követelményének betartása mellett ingyen kapnak nemcsak lakást, fűtést, világítást, de egyúttal 40 fillérért naponta teljes, megfelelő ellátást is, 1.40—2. koronáig terjedő napi keresetükkel szemben.

Ezen munkás-otthon segítségével a vidékről sikerült ca 150 női munkást ide elhozni, anélkül azonban, hogy az ott rendelkezésre álló helyekre eddig egyszer is elég munkást tudtunk volna szerezni.

Ezen iparunkra nézve elég szomorú helyzetben természetesen felfogadjuk azokat a munkára jelentkező, fiatalabb 14—16 éves leányokat is, akiknek a törvény a gyárban való munkát megengedi ugyan, de csak naponta 10 órára és tekintve, hogy azok foglalkoztatása (a tele orsóknak a gépről való leszedése és üresekkel való pótlása) bátran gyerekjátéknak és megerőltetéssel épenséggel nem járónak mondható, bizony a múltban nem igen küldöttük e fiatalabb munkásokat korábban haza, mert ez — textilgyárban óriási zavart okoz.

Amióta azonban, a főkapitány ur néhány hónap előtt ezt kifogásolta és a törvény előírásának szoros betartását követelte, minden áldott nap egy csapat ily fiatal női munkást a megfelelő korábbi órában haza küldenek.

Történt most már, hogy a télen, a nagy, 1200 lóerős gőzgépünkön egy nagyobb hiba esett és gyárunk ez által kénytelen volt összesen négy napig szünetelni, ami nemcsak a gyárnak, de a munkásoknak is lényeges vesztesége volt.

Ezért — a dolgot a munkásokkal megbeszélve — az elvesztett munkaidő pótlását úgy határoztuk el, hogy minden második héten egyszer, szombaton este, a rákövetkező vasárnap szünidőre való tekintettel, tizenegy óráig dolgozunk, ami így a női munkások foglalkoztatásáról szóló törvény teljes betartása mellett helyesen keresztül vihető, úgy, hogy ezt, bejelentésünkre az iparhatóság,

valamint az iparfelügyelő felebbezésére a tanács is helybenhagyta.

Egy ilyen szombat esti pótmunkára vonatkozik most már az iparfelügyelő feljelentése, noha ő nagyon jól tudta, hogy csak kivételes, megengedett és csak néhányszor ismétlődő dologról van szó és így a tények sorát lezárhatom azzal, hogy: gyárunk itt Szegeden ezernél több munkást foglalkoztat, köztük talán 600 nőt, (három vidéki telepünkön még 6—800 munkást foglalkoztatunk állandóan), de ezen munkásokat az egész országban legjobban fizetjük és én díjat tűzök ki annak, aki ennek ellenkezőjét bizonyítani tudja.

Ezen 6—700 női munkás között van ötvenegy, aki 16 éven alóli, de tizennégy éven felüli; ezek foglalkoztatása azonban nem takarékoságból történik, hanem felnőttek hiányában és én ezennel öt korona fejenkénti díjat ígérek annak, aki a fenti teljes ellátáson túl, 1.20—1.40 korona napi bérrel nekünk ezen 50 munkást 16 éven felüli korban megszerzi.

Nem igaz tehát, hanem csak esunya ráfogás és rágalom, ha a lapok az esetet kapzsiság, vagy hasonló szempontból tárgyalják és igazán jobbat tehetnének a szegedi lapok, mint hogy így rátámadnak minden ok és alap nélkül egy iparvállalatra, amelyet mint a monarchia legnagyobb ily vállalatát, a messze külföldön ép úgy ismernek és tisztelnek, mint idehaza.

Végül azonban az új iparfelügyelő ur eljárásával kell röviden foglalkoznom.

Amióta ő itt az iparfelügyelő, egyetlenegyszer sem említette nekem, — a gyár vezetőjének — hogy ez vagy az nincs rendben; egyszer sem szólított fel arra, hogy egyet vagy mást változtassak, vagy pótoltsak, ellenben nemcsak az általa említett négy esetben, hanem még ennél is többször feljelentésekkel élt a rendőrségnél, amelyek nagy része, helytelen információk alapján, alaptalan volt, amint hogy fellépett több oly kivánsággal is, amelyeket a törvény és a technikai tudás alapján, mint helytelent, vissza kellett utasítanom.

Alig hogy elnyertük az iparhatóság engedélyét az említett pótmunkára, egy erélyes beadvánnyal felebbezte azt, oly érvekkel azonban, hogy a tanács — a törvény alapján — felebbezését visszautasította.

Most pedig szombat este, oly ürügy alatt, hogy egy oly jelentéktelen baleset körülményeit akarja megvizsgálni, amelyek tárgyalása már négy héttel korábban hivatalosan megtörtént, anélkül azonban, hogy az iparfelügyelő ur ott megjelent volna — este nyolc órakor, tehát oly időben, amikor az irodában már senki sem volt, eljött a gyárba, csak azért, hogy a lapok által oly helytelenül kommentált újbóli tulzott, de helytelen feljelentését megtegye.

Szerény véleményem most már az, hogy nem helyesen fogja fel így az iparfelügyelő ur hivatását. Nem az ipar és az iparos elleniségének és kerékkötőjének van ő kiküldve, hanem ezek ellenőrzőjének, de egyúttal támogatójának, tanácsadójának is és én tehát nyugodtan várom nemcsak a városi tanács eljárását, de a kereskedelemügyi minisztériumhoz intézendő azon feljelentést is, amelylyel az iparfelügyelő ur megfenyeget.

Abban a minisztériumban nem így kezelik a hazai ipart, ott gyárunkat és annak elvitat, hatalan nagy érdemeit a magyar ipar terén ismerik és én nem kételkedhetem, hogy ott majd kioktatják az iparfelügyelő urat arról, hogy nem helyesen bánik egy oly vállalattal, amely bátran minden tekintetben, de különösen a munkásokkal való bánásmód és azok kielégítését illetőleg a legszigorubb megítélést is kiállja.

Wimmer Fülöp.